

Stockholms stads påverkansplan för EUs fleråriga budgetram för perioden 2021-2027

Syftet med påverkansplanen

Syftet med denna påverkansplan är att tydliggöra stadens övergripande ståndpunkter om EU:s kommande långtidsbudget samt att tydliggöra hur staden planerar att arbeta i det kommande påverkansarbetet för att få genomslag för sina ståndpunkter. Påverkansplanen kommer att användas som underlag i de diskussioner som förs och kommer föras och intensifieras under de närmsta åren på regional, nationell och europeisk nivå.

Påverkansplanen är ett levande dokument och kommer att ses över med jämna mellanrum. Det är särskilt viktigt att justera den när förhandlingarna på nationell nivå samt EU-nivå är igång. En tidslinje för arbetet redovisas i denna påverkansplan. En mer detaljerad tidsplan kommer tas fram och uppdateras löpande.

Sammanfattning av stadens ståndpunkter

- EUs långtidsbudget behöver bli mer flexibel för att enklare kunna styras mot att möta oförutsedda behov och situationer.
- Städerna inflytande över EUs långtidsbudget behöver stärkas och det urbana perspektivet måste genomsyra dess satsningar.
- Ökad satsning på forskning, innovation och möjligheterna med digitaliseringen behövs om Europa ska kunna hävda sig i den globala konkurrensen.
- För att behålla en tydlig koppling till EUs övergripande mål och utmaningar är det fortsatt av stor vikt att samtliga regioner och städer inom EU har tillgång till EUs fonder och program.
- En gemensam fond för sammanhållningspolitiken bör inrättas och regionöverskridande samverkan inom fonden uppmuntras, exempelvis samverkan mellan städer i olika regioner.
- Inriktningen ”hållbar stadsutveckling” bör gälla både socialfonden och regionalfonden eller den gemensamma fond som efterfrågas i detta papper. Andelen av budgeten som öronmärks för detta ändamål bör öka.
- Sammanhållningspolitiken bör fokusera på stora, sammanhållna och strategiska satsningar och på att tydliga resultat och effekter uppstår inom väldefinierade behov. Den så kallade

Handläggare: Anna Hörln,
tel:
08-508 29 604

David Preuss,
tel: 08-508 29 603

Stockholmsmodellen har varit framgångsrik och bör fortsätta utvecklas.

- Forsknings- och innovationsprogrammet måste fortsätta prioritera samhälleliga utmaningar och ha samverkan mellan offentliga aktörer, akademi och företag i fokus.
- Tematiskt viktiga områden för staden är social hållbarhet med fokus på sysselsättning, integration, kompetenshöjande insatser samt ett ökat fokus på unga och nyanlända, ekologisk hållbarhet med fokus på klimatanpassning, vatten, energi och hållbara transporter samt demografisk utveckling och digitalisering.
- Regelverket för användningen av olika finansiella instrument behöver ses över och förenklas.
- Att fortsatt prioritera administrativa förenklingar inom samtliga fonder och program är viktigt.

Bakgrund

Långtidsbudgeten (formellt *fleråriga budgetramen*) sätter de finansiella ramarna för EUs olika politikområden – inklusive dess fonder och program - och är därför föremål för stort politiskt intresse. EUs budgetperioder är sjuåriga. Den nuvarande sträcker sig mellan 2014-2020 och omfattar ca 960 miljarder euro. Inom ramen för EUs budget finansieras satsningar på t.ex. social och regional sammanhållning, forskning och innovation, fiske, landsbygdsutveckling samt utrikes- och säkerhetsfrågor. Den största procentandelen av budgeten finansierar emellertid EUs jordbrukspolitik. Långtidsbudgeten föreslås av Europeiska kommissionen och antas av Europiska rådet med enhällighet efter godkännande från Europaparlamentet (godkännandeförfarandet).

Stockholms stads EU-policy (Dnr 171-1890/2015) klargör att staden ska inrikta sina påverkansinsatser på EU-förslag som kan verka begränsande eller möjliggörande för stadens utveckling.

Långtidsbudgetens framtida utformning omsätter EUs politiska prioriteringar i siffror och avgör därmed stadens tillgång till EU-finansiering under sjuårsperioden 2021-2027. Under föregående programperiod 2007-2013 erhöll staden över 270 miljoner kronor i medfinansiering från EU. Under 2014 till slutet av 2016 har staden redan fått beviljat över 160 miljoner kronor i medfinansiering från EUs olika fonder och program för att driva och delta i projekt som bidrar till ett hållbarare Stockholm och Europa. Det visar att staden är en aktiv part i att söka EU-finansiering för olika utvecklings- och samverkansprojekt och som ofta inte hade rymts inom ordinarie verksamhetsbudget. Att så är fallet bekräftas av en intervjuundersökning som gjorts med de flesta nu pågående EU-projekt i staden. Utformningen av EUs kommande budget är därför strategiskt viktig för Stockholms stad.

Lobbyarbete har redan startat på olika nivåer för att påverka den framtida inriktningen på budgetens innehåll, och från 2017 och framåt kommer

förberedelserna inför den kommande budgetperioden 2021-2027 intensifieras. Staden får merparten av sin finansiering från framförallt strukturfonderna, Horisont 2020 samt Erasmus + och det är således dessa program och fonder som det övergripande påverkansarbetet främst riktas mot.

Stockholms stads synpunkter och förslag

Sammanhållningspolitiken

Sammanhållningspolitiken är EUs näst största utgiftspost och ska bidra till ekonomisk och social sammanhållning inom EU och minska regionala skillnader och ojämlikheter mellan EUs medborgare. Värdet för programperioden 2014-2020 är 351,8 miljarder euro, (cirka 3500 miljarder kronor), nästan en tredjedel av EUs budget. Cirka 1,4 miljarder kronor har tilldelats Stockholms län. Sammanhållningspolitiken genomförs i tre olika fonder; europeiska regionala utvecklingsfonden, europeiska socialfonden och sammanhållningsfonden. Den sistnämnda gäller inte för Sverige.

Stockholms stad driver och deltar i många olika projekt med finansiering från de så kallade strukturfonderna, främst europeiska socialfonden. Fokus ligger på målgrupperna unga som står utanför arbetsmarknaden samt nyanlända. Insatserna ska leda till att fler kommer in i arbete och utbildning. Under pågående programperiod driver staden bland annat projektet *YFI - Yrkesutbildningar för invandrare med integrerad språkutbildning*. I projektet skapas en modell för hur man organiserar en mer individanpassad utbildning för utrikesfödda.

Staden driver även socialfondsprojekt för att kompetensutveckla medarbetare. Syftet är att skapa attraktiva arbetsplatser samt att klara den framtida kompetensförsörjningen.

Sammanhållningspolitiken är EUs främsta investeringsinstrument för att möta de många sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar som finns i Europa samt för att bidra till tillväxt lokalt och regionalt. Staden menar därför att sammanhållningspolitiken bör fortsatt gälla för alla regioner och städer i EU. Dock anser staden att sammanhållningspolitiken behöver reformeras och effektiviseras och insatser och medel bör anpassas till olika städernas och regioners behov och förutsättningar. Det är av stor vikt att sammanhållningspolitiken blir mer flexibel för att kunna möta oförutsedda behov och situationer, som till exempel 2015-2016 års stora flyktingströmmar. Staden anser också att regionöverskridande samverkan inom sammanhållningspolitiken behöver förenklas, exempelvis samverkan mellan städer i olika regioner. Både inom ett och samma land, men också inom EU som helhet.

Stockholms stad anser att den framtida sammanhållningspolitiken måste tydligare erkänna städernas roll i att driva en hållbar utveckling i Europa. Det är i städer som många europeiska samhällsutmaningar är som mest uttalade och också här som lösningar på utmaningarna ofta återfinns. Det är därför nödvändigt att sammanhållningspolitiken genomsyras av ett urbant perspektiv och rimligt att städer får stort inflytande över dess utformning. Staden anser också att inriktningen ”hållbar stadsutveckling”

som under nuvarande programperiod finns inom regionalfonden för storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö bör gälla alla strukturfonder, eller den gemensamma fond som efterfrågas nedan. Andelen av budgeten som öronmärks för detta ändamål bör öka.

Staden menar att strukturfonderna bör fokusera på sammanhållna strategiska satsningar som på ett tydligt sätt bidrar till väldefinierade regionala och lokala behov likväl som till EUs övergripande målsättningar och utmaningar. Resurserna ska också användas på ett sådant sätt att tydliga resultat och effekter uppstår inom det definierade behovet. Den modell som använts i Stockholms län under innevarande strukturfondsperiod för fokus på sammanhållna strategiska satsningar, den s.k. *Stockholmsmodellen*, anser staden har varit framgångsrik och bör fortsätta utvecklas.

Stockholms stad betonar vikten av att fortsatt prioritera administrativa förenklingar. Inför kommande programperiod förespråkar staden att socialfonden och regionalfonden bildar *en* gemensam sammanslagen fond samt att *en* förvaltande myndighet inrättas istället för uppdelat på två fonder med separata förvaltande myndigheter för respektive fond som läget är idag. I strukturfondsarbetet i Stockholmsregionen under pågående period har uppdelningen med två fonder med olika regelverk i flera fall lett till svårigheter att genomföra sammanhållna strategiska satsningar. Även fondsamverkan har varit svårt att genomföra och de begränsningar som idag finns för att kombinera fonderna skulle således elimineras med en fond. Inom den föreslagna fonden bör regionala program utformas för att inte förlora det lokala och regionala inflytandet. Staden menar att en gemensam fond har bättre förutsättningar att vara strukturrpåverkande och kunna möta dagens och morgondagens ofta mångbottnade problemställningar.

Under pågående programperiod satsar EU 10,1 miljarder euro fördelat på 105 program på europeiskt territoriellt samarbete, även kallat Interreg, som finansieras av regionalfonden. Sverige omfattas av 14 av dessa geografiskt begränsade program varav Stockholms stad har möjlighet att delta i sex av dessa. Interreg utgör en ram för genomförande av gemensamma åtgärder och politiskt utbyte mellan nationella, regionala och lokala aktörer från olika medlemsstater. Det är uppbyggt kring tre former för samarbeten: gränsregionala program, transnationella program samt interregionala program. Staden anser att resurser för territoriellt samarbete bör i större utsträckning satsas på samsamarbetsinsatser för de nationella och regionala programmen då många utmaningar delas av olika regioner runtom i Europa. Att geografiskt avskärma samarbetet mellan städer, regioner och länder i Europa gör det mindre berikande och mindre effektivt för storstäder som Stockholm, som sällan hittar gemensamma problemställningar och lösningar utifrån geografiska aspekter. För att uppnå strategiskt mervärde bör transnationella program som exempelvis Östersjöprogrammet endast fokusera på ett fåtal väl definierade regionspecifika utmaningar istället för insatsområden där samarbetet med andra europeiska aktörer skulle ha större eller lika stor relevans.

Inom ramen för strukturfonderna kan så kallade finansiella instrument

användas för investeringar genom exempelvis lån, garantier, riskkapital och andra riskbärande mekanismer, ibland i kombination med teknisk hjälp, ränteförmåner eller subventionerade garantiavgifter. Under kommande programperiod väntas olika former av finansiella instrument få ett ökat utrymme på bekostnad av projekt- och investeringsbidrag. Staden anser att det är bra att det finns olika typer av finansieringsmöjligheter men betonar att reglerna för användningen av finansiella instrument behöver förenklas samt förenligheten med nationell lagstiftning säkerställas. Finansiella instrument kan inte bli effektiva verktyg förrän det är mindre krävande och mer lönsamt för lokala och regionala aktörer att nyttja dem, samt att det faktiskt går att nyttja dem juridiskt.

Sektorsprogram

Klimatförändringar, kvardröjande arbetslöshet, effekter av de stora flyktingströmmarna och en växande ekonomisk och social ojämlikhet understryker vikten av gemensamma ansträngningar på EU-nivå. EUs sektorsprogram stödjer utvecklingen inom en rad olika områden såsom miljö, kultur, utbildning, forskning och innovation. Programmen förvaltas direkt från kommissionen, oftast med stöd från nationella kontaktpunkter. De nationella kontaktpunkterna arbetar bland annat med kommunikation och information kring programmen och stödjer aktörer vid utlysningar. Staden deltar och driver många projekt finansierade av EUs sektorsprogram, särskilt Horisont 2020 och Erasmus +.

Under nuvarande programperiod har det finansiella stödet till forskning och innovation samlats i ett program, Horisont 2020. EU satsar 80 miljarder euro i programmet. Inom ramen för programmets tematiska utlysningar konkurrerar olika projektidéer med varandra om finansiering. Projekten som bedrivs inom ramen för programmet är ofta stora sett till finansieringen och ska alltid bestå av ett konsortium av partners från olika EU-länder. Under innevarande period leder Stockholms stad ett projekt inom Horisont 2020 – *GrowSmarter* – med en budget på 25 miljoner euro under en femårsperiod. *GrowSmarter* handlar om hur städer med hjälp av smarta miljötekniklösningar kan skapa fler jobb och växa, samtidigt som de blir mer energieffektiva, lättframkomliga och attraktiva för invånarna. Staden är också för närvarande deltagande partner i tre ytterligare Horisont 2020-projekt.

Den globala konkurrensen om kompetens, kapital, etableringar och investeringar ökar i en allt snabbare takt. Staden anser att om EU verkligen vill bidra till lösningar på stora samhällsutmaningar samt öka eller bibehålla sin konkurrenskraft måste betydligt mer uppmärksamhet riktas mot forskning, innovation och möjligheterna med digitaliseringen. Europa har goda möjligheter att konkurrera inom kunskapsintensiva områden och har idag ett bra forsknings- och innovationsklimat med en gradvis ökande digitaliseringstakt. Detta tillsammans bidrar i hög grad till att skapa tillväxt och ökad välfärd i hela Europa. I takt med den ökade konkurrensen behöver dock satsningarna accelereras och tydligare riktas mot stora samhällsliga utmaningar inom exempelvis social hållbarhet, klimat, energi, transporter, utbildning, och en åldrande befolkning. För att fullt utnyttja städernas unika potential i detta sammanhang måste samverkan mellan offentliga aktörer, akademi och näringsliv stå i fokus. Staden förespråkar vidare inom ramen för kommande forsknings- och

innovationsprogram formen demonstrationsprojekt, där idéer testas och demonstreras i verklig miljö, framförallt i städer. Då blir resultaten som mest användbara och kan stärka Europas konkurrenskraft

Staden poängterar att EUs forsknings- och innovationsprogram erbjuder en mycket bra plattform för samarbeten mellan aktörer från hela Europa och är ett tydligt exempel på ett område där EU-finansiering ger ett ökat mervärde jämfört med nationella satsningar. Att olika projektidéer konkurrerar om medel ger förutsättningar för att det också är de mest relevanta projekten som bedrivs med EU-finansiering.

Erasmus + är EUs program för att stödja utbildning, ungdomar och idrott. Bland annat kan aktörer söka finansiering för internationella utbyten och samarbetsprojekt inom skolutveckling, från förskola till vuxenutbildning. I dagsläget driver staden sex projekt inom Erasmus +, bland annat *VÄXGO* som drivs av kulturförvaltningen. Projektet innebär att staden samarbetar med fem europeiska städer för att utbyta kunskaper och erfarenheter som kan bidra till att utveckla kulturen i stadens ytterområden och hitta nya sätt att nå målgruppen unga 18-30 år som står långt utanför arbetsmarknaden.

Ökande krav ställs på pedagoger i förskola och skola, inte minst i samband med verksamheternas mottagningskapacitet, och deltagandet i Erasmus + programmet bidrar i stor utsträckning till att utveckla och effektivisera den stadsinterna verksamheten under pågående programperiod.

Att Europa brottas med stora utmaningar bidrar också till att medborgarnas förtroende för EU har minskat, vilket bland annat syns i de förtroendemätningar som görs inom ramen för Eurobarometern och genom att populistiska partier med nationalistiska ideologier får ökat stöd i många EU-länder. I detta sammanhang är utbyten mellan skolor, ungdomar och inom kultursektorn värdefulla verktyg för att möta utmaningar, engagera medborgarna och föra dem närmare varandra och det europeiska projektet. Staden anser därför att det är av stor vikt att EU även fortsättningsvis prioriterar att främja den typen av satsningar.

Även när det gäller sektorsprogrammen betonar Stockholms stad vikten av att fortsätta prioritera administrativa förenklingar. EU bör även både för sammanhållningspolitiken samt sektorsprogrammen arbeta tydligare och effektivare med kunskapsåterföring från de satsningar som genomförs.

Arbetsätt

- Påverkansarbetet i staden samordnas av internationella enheten på stadsledningskontoret.
- Löpande förankring sker med politiken och stadens ledning.
- Synpunkter från berörda verksamheter i staden inhämtas och beaktas under påverkansprocessens olika faser.

- För att nå framgång i sitt policyarbete ska staden rikta sina lobbyinsatser både mot europeiska och nationella aktörer.
- Stockholms stad har ett nära samarbete med Stockholmsregionens Europaförening och föreningens helägda aktiebolag Stockholmsregionens Europakontor AB under hela påverkansprocessen.
- Stockholms stad samverkar inom EUROCITIES och stöttar organisationens positionspapper om sammanhållningspolitiken post 2020. Stadsledningskontoret bevakar och när relevant deltar i Eurocities arbetsgrupp för sammanhållningspolitiken (WG Cohesion Policy).
- Stockholms stad är restriktiv med att skriva på olika lobbyinitiativ om det inte är av strategisk nytta för staden. I de fall som staden stöttar lobbyinitiativ bör det vara välförankrat i denna påverkansplan.
- Stockholms stad för diskussioner med Göteborgs stad, Malmö stad och Uppsala kommun för gemensamma initiativ särskilt vad gäller att lyfta det urbana perspektivet inom sammanhållningspolitiken.
- Stockholms stad kan söka samarbeten med andra Europeiska städer om det gynnar den linje staden driver inom olika påverkansprocesser.
- Stockholms stad deltar i relevanta möten, workshops och seminarier regionalt, nationellt och på EU-nivå för att vara uppdaterad på vad som händer på olika nivåer. I detta ingår även att ha en nära dialog med Sveriges kommuner och landsting (SKL) samt regeringskansliet.
- På regional nivå verkar staden för dialog med näringsliv och akademi bland annat inom ramen för arbetet i strukturfondspartnerskapets beredningsgrupp.
- Stockholms stad följer och medverkar i diskussioner om sammanhållningspolitiken genom strukturfondspartnerskapet. Strukturfondspartnerskapet Stockholms län prioriterar vilka projekt som ska finansieras från Europeiska regionalfonden och Europeiska socialfonden i Stockholms län.
- Stockholms stad avsätter tid för påverkansarbetet och är aktiv i de diskussioner som förs.